

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opraviništvo sta na mestnem trgu št. 10.

Cerkvena pevska šola.

(Dalje in konec.)

4. Naj nam bodo dovoljene še naslednje opazke o pevski uredbi koralnih šol:

a) Urejeno koralno petje vzdrževati zahteva veliko manj truda, kakor se navadno misli. Saj se melodije lahko dajo peti in se spominu kmalu vtisnejo; vsako leto se ponavljajo, toraj se tudi leto za letom globlje v srce utopé. Težaven je le prvi začetek, t. j. koral na novo vpeljati. Koral je dandanes tuj ljudem, pevcem in pevskim vodjem. Najpréd je treba zahtevati, da ga razume in ljubi kora voditelj, ki ima druge v koralu podučevati. Ako ima on pravo razumnost o bistvu koralu, mu tudi ne bode pretežavno, pri drugih vzbuditi občudovanje in ljubezen do njega. Naj le poskusi, da bode pevce vsaj toliko časa pri dobri volji ohranil, da bodejo vsaj slutili prednosti koralnega petja. Najboljši zagovor za koral je poleg živega cerkvenega priporočanja njegova glasbena lepota, njegova tesna zveza z liturgijo in njegov značaj molitve.

b) Velike važnosti je izbiranje pevcev. Ako jih previdno ali srečno izbereš, si svoj trud jako polajšaš, sicer si pa nakoplješ mnogo jalovega dela. Zahteva se pa pri pevcih to-le:

α) dober muzikalen pošluh in čut za glasbo; β) lepo doneč, gibek glas; γ) zdravje brez naklona k bolehnosti. Zdrav otrok si v dobro upravljeni pevski šoli nikakor ne bode na zdravji škodoval, marveč se bodo njegova pluća ukrepila. δ) Gledé duševne nadarjenosti treba najbolj gledati na živo domišljijo in razdraženost srcá. Mrzli modrijani niso veliko vredni za pevsko šolo. ε) Pobožen čut.

Ako le mogoče, sprejemajo naj se v pevsko šolo samo taki otroci, kojih stariši se za-njo zanimajo in svoje otroke k pridnosti navajajo; pa tudi taki otroci, o katerih se sme soditi, da bodo za poznejša leta pevskemu zboru zvesti ostali. Se-li smejo pevci, kateri so se svoj živ dan z popolnem drugačno vrsto cerkvene glasbe bavili, h koralnemu zboru privzeti, ali pa ne, je zavisno od okoliščin.

c) Pevovodja naj se nikar ne boji truda, ki ga bode imel s temeljitim podučevanjem v petji; saj nij toliko dolgotrajen, niti tako suhoparen, kakor se često misli. Kadar bodo pevci hasek podučevanja sprevideli, udali se mu bodo gotovo z največo marljivostjo; kajti čutili bodo, da je poduk več vreden, kakor če samo po posluhu pojó.

d) Če ima pevski učitelj večji zbor, n. pr. v kakem semenišči, kjer se morajo vsi gojenci petja vdeleževati, mora pevce razdeliti, ako hoče kaj doseči. Izvoli naj nekoliko pevcev dobrega glasú in blage volje v poseben zbor po izgledu nekdanje rimske šole. Té podučevati bode laglje ter učitelju možno, ž njimi nežne modulacije bogatejših melodij prepevati. Dobro je tudi, ako ti bolj nadarjeni in izvežbani pevci druge liturgične pesni versteč se sè skupnim pevskim zborom pojo; kajti oni bodo podajali pravi *rhythmus*, bodo v melodijo vlili pravega duha in tako postali protitežje težki gromadi velicega skupnega zbora, kateri bi brez njih svoje liturgične in glasbene naloge izvršiti ne mogel.

Da se pa pevci takoj v začetku ne ostrašijo in se ljudem petje pretuje ne dozdeva, pevski učitelj lahko s prvega take pesni iz „*ordinarium-a*“ izbere, ki so iz poznejšega časa in so 5. ali 6. tona. Vez med pevskim zborom in ljudstvom naj bi bila ljudska pesen, ki bi tudi melodično na koral pripravljala. Ljudska pesen naj pa tudi ljudska ostane, t. j. naj se ne spreminja v čvetoglasno umetno petje, češ, da je „tako lepše“; temuč naj se poje enoglasno brez takta in brez modérnih diéz po stari krepki melodiji, s prostim *rhythmusom*, enako latinskim himnam. Réči se pa tudi mora, da je za pevski zbor ena najtežjih nalog, pri ljudski pesni priprostim ostati in se ljudskega duha držati.

Ordinarium Missae pa je podlaga, je mirni in stalni temelj koralnega petja. In stoprav ko se je to utrdilo, naj se vadijo posamezni deli „*proprium-a*“, kateri se potem kot bogatejše cvetje v naravnem razvoji z ordinarjem sklepajo.

e) Pevske vaje za službo božjo samo zahtevajo precej časa. Nikakor še nij zadosti, da znajo pevci melodijo brez napak (gledé intervalov) peti; treba jo je tudi peti z razumom, treba toraj študirati. Ako je dovolj časa, priporočamo, včasih vaje tako vravnati, da pevcu razum sam po sebi pride. Učitelj naj ukaže pevcem, da prepojó intervale; in to je vaja za slabše pevce. Boljši pevci spoznajo med tem že melodijo. Potem naj pojo posamezne odstavke s tekstom, ki se bodo kmalu zložili v pravilnejši *rhythmus* in v jasnejšo glasbeno obliko. Vsak stavek naj po vrsti pojó vsi posamezni pevci; kar še prvemu nij bilo jasno, je že drugi čutil, ki potem pri ponavljanji napako popravi. Zadnji zapoje učitelj sam; nij mu treba posebno lepega glasú — da ima le dober čut in vé pokazati življenje, katero se v melodiji nahaja. Konečno poje ves zbor skupaj. Posameznemu petju se nikakor ni mogoče ogniti; kajti ono stori pevca samostalnega. Radi potrebnih popravkov je pa navadno najboljše, takoj po storjeni napaki s petjem jenjati, na napako opoziriti in ukazati, da se isto, kar je bilo prej napačno, še enkrat poje. So pa napake, katere se z neposredno opazko ne dajo popraviti; to so n. pr. napake, katere izvirajo iz prepričlega čuta. Le-tém se pride v okom po posrednjem potu. Učitelj naj govori o nenavadnem izrazu melodije, ali o njenem tonovem načinu, naj jo drugim melodijam nasproti postavi, opomni na že znane melodije enacega ali sličnega načina. Po takih opazkah se zbor večji del pokaže drugačnega duha, mrzlota je minula in izraz postane razumljiv. Sploh je bolj pedagogično, da se pevci ene melodije temeljito uče, kakor pa mnogih le na pol.

Krajši pot pri pevskem poduku je pa ta, da koj začetkom učitelj melodijo zapoje in ukaže, da jo za njim najpred boljši in potem slabejši pevci pojó. Kadar učitelj z zborom vred poje, da vodi *rhythmus* melodije, smejo pevci le bolj tiho peti, sicer si učitelj pokvari glas. Pevci delajo večji del dve napaki, katere se povračajo v brezštevilnih različnostih. Ta skuša tekst dobro izgovarjati, a zgodi se to melodiji na kvar, ker se skrči ter svoje lepe elegantne poteze zgubi; drugega pa je lepota melodije vsega zavzela in ne vé, kakó bi jo spravil v zvezo s tekstom, manjka mu moč in kreposti v izrazu.

f) Dasi tudi je koralna melodija postavljena brez harmonije in ji je harmonija zeló na poti, vendar brez spremljevanja orgel nij shajati. Koral brez orgel je za marsikoga eksotična rastlina. Res, da melodija ne potrebuje harmonije; à, da se ne kaže pretujo, ne sme zaničevati oblačila harmonije. Bilo bi to enostransko, glasbeno umetnovanje, katero se nič ne briga za potrebe našega časa in službe božje.

Spremljevanje mora se podrediti melodiji, orglavec pa pevcu. Harmonizacija pa ne sme ničesar na sebi imeti, kar bi melodiji nasprotovalo, marveč edino to, kar kot kal v melodiji tiči; harmonizacija mora diatonična biti. Bodi naj priprosta, da more lahko tekoči melodiji slediti; ležečih akordov pa ne sme premnogo biti, ker bi bila taka harmonija presiromašna. Orglavec naj se naslanja na petje, in podloži naj mu, tako rekoč, mehko, mirno preprogo, po katerej more hoditi.

Orgle, kot instrument zamotane mehanike, ne morejo nikakor petja voditi; marveč mora vodstvo izhajati od pevcev.

Pri medigrah smé harmonija nekoliko prostejša biti; vendar pa se ne sme v nasprotje postaviti s koralno harmonijo, marveč naj se koralna harmonija v medigrah če dalje bolj razvija. Pri vvajanji v kako intonacijo mora harmonija primerna biti sledeči ji koralni melodiji.

Pri koralnih pevskih vajah je svetovati, da se poje brez vsakega spremljevanja. Res, da se pevcem to začetkom čudno dozdeva; a že čez pol leta se bode korist jasno pokazala.*)

Kako bi se dalo zboljšati cerkveno, zlasti liturgično petje.

(Dalje in konec.)

3. Pevska šola.

Da bo cerkvena glasba dostojna ter bo ugajala cerkvenim določilom, mora si orglavec izgojiti in izvežbati dober pevski kor ali zbor, kakor že zahteva znani knezoškofjski ukaz. K temu ne zadostuje, da pojedete le kaki dve pevki, pa orglavec; treba je vsaj kakih 8 ali 12 pevcev in pevk. Ako se morejo dečki za diskant izuriti, je še toliko dostojnejše za cerkev, vsakako pa jih je vsaj treba polovico, da po mutaciji pojejo moške glasove.

*) Gl. „Choralschule“. Ein Handbuch zur Erlernung des Choralgesanges. Bearbeitet v. P. Ambrosius Kienle, Benediktiner von Emaus der Beuronen-Congregation. — Freiburg i/B. Herder'sche Verlagsh. 1884.

V ta namen je treba ustanoviti pri vsaki farni cerkvi pevsko šolo. Z lece naj se ljudstvo podučí o potrebi in dolžnosti zboljšave cerkvenega petja in o dolžnosti, da vsak k temu pripomore, kdor je od Boga prejel potrebne zmožnosti; zarad tega naj stariši pošljejo svoje otroke k poskušnji, ali imajo za to potrebno zmožnost in kateri so za to, naj hodijo redoma k pevskim vajam.

Ker pa morajo za tak poduk stariši in otroci marsikaj žrtvovati, kakor čas, trud, hojo itd., zato pa je jako umestno in pravično, da dobivajo pevci in pevke zraven častne službe (ki je pa mnogokrat z britkostjo združena), tudi kako odliko ali nedolžno veselje in nekoliko denarno darilo. V to vtegnejo služiti sveče (voščeni svitki) o svečnici, kaki izleti, pogostovanja itd. Navadno se jim tudi dajejo kaka negotova in določena darila po dotičnem župniku ali tudi orglavcu. A da se dobri pevci in pevke bolj privabijo in navežejo, treba je gotovih in določenih daril, kakor ima tudi orglavec svoje gotovo plačilo. V ta smoter treba ustanoviti pevske službe, pevske ustanove za slabše pevce po kakih 5 gld., za boljše po 10–15 gld. na leto, kar bi znašalo za 8 oseb n. pr. 80 gld. na leto. Toliko se že sme žrtvovati za dober pevski zbor. Dotična svota bi se utegnila dobiti deloma iz cerkvenega premoženja, deloma iz kakega nalašč zato priredjenega darovanja, deloma morda tudi iz zaslužka pri pogrebih premožnejših oseb, ako bi mu pevci pri hiši ali na grobu zapeli. Ob enem pa naj bi se tudi polagoma zbiral pevski zaklad, n. pr. po priredbi kake slovesnosti, tombole, ali po volilih pevskih prijateljev itd. Vzгляд nam je n. pr. veledušno volilo preč. ranj. knezoškofa Vidmar-ja v Kranji. Iz le-tega bi se sčasoma plačevale pevske ustanove ali morda tudi orglarska mezda, ne da bi se ljudstvo in cerkev s taistimi obteževala. Vsaj že menda itak pri vseh mestnih cerkvah obstajajo taki pevski zakladi, naj bi se toraj tudi pri vseh farnih cerkvah napravili. Natančneje naj bi preč. knezškofijstvo o tem določilo in zahtevalo vest o porabi takih ustanov v cerkvenem ali posebnem računu s pobotnicami.

4. Repertoire cerkvenih muzikalij.

Da bodo mogli orglavci in pevski zbor v cerkvenem duhu glasbo izvrševati, treba jim je repertoireja cerkvenih muzikalij.

V ta smoter naj jim cerkveno predstojništvo iz cerkvenega premoženja preskrbi najpotrebnejše cerkvene muzikalije: liturgične knjige, maše, motette, pesmarice, glasbene časopise i. t. d. Ako se vsako leto svota 5—10 gld. v ta namen obrne, bo s časoma prirastel že lep repertoire. Orglavec si ne more iz svojih pičlih dohodkov še mnogo dragih muzikalij nakupovati, ter zraven truda pri podučevanju in marsikaki pisariji še denarne stroške imeti. Lahko pa bode za vsacega orglavca, tudi za ubozega začetnika, ako nahaja, kamor pride v službo, že bogato ali vsaj zadostno cerkveno-inventarno muzikalno zbirko, zlasti ker bi bile večjidel povsod enake, namreč od sv. zbora za obrede potrjene liturgične knjige in druge dobre bolj lahke ali srednje težke, po cerkveno-muzikalni knezškofijski komisiji potrjene in priporočane skladbe. — K cerkveno-muzikalnem inventaru treba je prištovati in pridobiti za vsak pevski zbor 1 glasbeni instrument, najbolje kak harmonij, da na njem orglavec petje podučuje, in se tudi sam še bolje uri v orglanji. Ni ravno

treba, da bi moral biti drag z mnogimi registri, saj tudi dobro služi priprost harmonij, da je le iz dobrega blaga in čisto uglasben, stane pa ne ravno veliko; dobi se že za kakih 60 – 80 gld. Vsak orglavec nima in ne more imeti svojega instrumenta; brez njega petje podučevati pa je pretežavno in nepopolno n. pr. pri spremljevanji enoglasnih skladb itd.

5. Nadzorstvo cerkvene glasbe.

Vsi doslej navedeni nasveti in pripomočki k reformi cerkvene glasbe pa bi malo izdali, ako nij višjega nadzorstva nad njihovo natančno izvršitvijo. V ta namen zdi se mi neogiblivo potrebna ustanovitev diecezanskega in po številu dekanij dekanijjskih glasbenih nadzornikov. — Diecezanski glasbeni nadzornik naj bi bil odličen glasbeni veščak v Ljubljani, kateremu bi sporočali dekanijjski nadzorniki svoje opazke pri vsakem farnem pevskem zboru, kako spolnuje cerkvena določila, kako napreduje v glasbeni umetnji itd. Sem ter tje pa naj bi se tudi sam diecezanski nadzornik kar neprevidoma prepričal, kako se tu ali tam vrši cerkvena glasba. Za potne stroške naj bi dobival povračilo n. pr. iz doneskov za orglarsko šolo, ki naj bi se zaradi tega malo više nastavili. Sporočila dekanijjskih nadzornikov in svoje opazke naj bi naznanil cerkveno-glasbenemu zboru, oziroma preč. knezoškofijstvu, ki naj bi potem dotična cerkv. predstojništva in pevske zборе pohvalilo ali pogrājalo po zasluženji; razglasiti bi se vtegnilo tudi po „C. Gl.“.

Za dekanijjske nadzornike naj bi se nastavili v vsaki dekaniji po jeden v cerkveni glasbi izvežban in za-njo navdušen član cecilijinega društva, duhovni ali svetovni, ki bi o priliki n. pr. 1- ali 2krat v letu v vsako farno cerkev v dekanijo neprevidoma prišel poslušat cerkveno glasbo in k pevskim vajam ter dajal potrebne migljeje. O tej priliki bi tudi vtegnil sprejemati doneske za Cec. društva. O stanji taiste naj bi vsako leto sporočal do gotovega časa diecezanskemu nadzorniku. Povračilo za potne stroške naj bi dobival iz cerkvene blagajne. Pozneje bi morda ne bilo treba vsako leto, ampak le na drugo ali tretje leto glasbene inšpekcije.

Da pa je mogoče ves ta načrt cerkvene reforme izvesti, treba je k temu višepastirske veljave. Le preč. knezoškofijstvo je zmožno sè svojo ukazno veljavo tako važne spremembe urediti in ima, če smem reči, po cerkvenih določilih, k temu tudi strogo dolžnost. *Gr. Jakelj.*

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih l. 1885. (po direktoriji ljubljanske škofije).

(Dalje.)

6. septembra. *Dom. XV. p. Pent.* Osmina praznika sv. Angeljev varuhov (*Dies oct. Ss. Angelorum Cust.*) dup.

Vse, kakor v praznik dné 30. avgusta, glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 67.

8. septembra. Rojstvo B. D. Marije (*Nativitatis B. M. V.*) dup. 2. cl. *cum Oct.* Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 73.

13. septembra. *Dom. XVI. p. Pent.* Sv. Ime Marijino (*Ss. Nominis Mariae*), dup. 2. cl.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 73.
20. septembra. *Dom. XVII. p. Pent.* Sedem žalosti B. D. M. (*Septem Dolor. B. M. V.*) dup. maj.
Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 74.
27. septembra. *Dom. XVIII. p. Pent.* Svetih Kozme in Damijana, mučencev (*Ss. Cosmae et Damiani*), dup.

Introitus.

Sapientiam Sanctorum narrent populi, et laudes eorum nuntiet Ecclesia: nomina autem eorum vivent in saeculum saeculi. Ps. Exultate justi in Domino: rectos decet collaudatio. V. Gloria Patri. Ton I.

Modrost svetih naj pripovedujejo národi, in srenja naj oznanuje njihovo slavo: njih imena bodo živelá na vekov veke. *Ps.* Radujte se pravični v Gospodu: poštenim se spodobi hvalno petje. *V.* Čast Očetu. Ton I.

Graduale.

Clamaverunt justi, et Dominus exaudivit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. V. Juxta est Dominus his, qui tribulatio sunt corde: et humiles spiritu salvabit. Alleluja, alleluja. V. Haec est vera fraternitas, quae vincit mundi crimina: Christum secuta est, incluta tenens regna coelestia. Alleluja.

Pravični so klicali, in Gospod jih je uslišal: in jih je rešil iz vsih njih nadlog. *V.* Blizo je Gospod njim, ki so potrtega srca: in ponižnim v duhu bode pomagal. Alleluja, alleluja. *V.* To je pravo bratovstvo, ki je premagalo zlobe svetá: posnemalo je Krista, slavno držeč se nebeškega kraljestva. Allel.

Offertorium.

Gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum: quoniam tu, Domine, benedices justo: Domine, ut scuto bonae voluntatis tuae coronasti nos.

Ponašali se bodo s teboj vsi, ki ljubijo tvoje ime; zakaj ti, o Gospod blagoslavljaš pravičnega: Gospod! kakor se ščiton svoje dobre volje si nas venčal.

Communio.

Posuerunt mortalia servorum tuorum, Domine, escas volatilibus coeli, carnes sanctorum tuorum bestiis terrae; secundum magnitudinem brachii tui posside filios morte punitorum.

Pokladali so umrljiva (trupla) služabnikov tvojih, o Gospod, v jed pticam pod nebom, meso tvojih svetih zverinam na zemlji; po velikosti svoje roke vzemi v last sinove se smrtjo kaznovanih.

4. oktobra. *Dom. XIX. p. Pent.* Sv. rožni venec B. D. M. (*Ss. Rosarii B. M. V.*) dup. maj.

Glej „Cerkv. Gl.“ 1884. l., str. 80.

(Dalje prihodnjíč.)

D o p i s i.

Iz Ljubljane. Primica na Rožniku. Odkar ta lepa in prijazna cerkvena stoji, ni še bilo primice v njej. Dne 26. julija t. l. pa je prvokrat obhajal nekrvavo daritev čast. gospod Anton Mali v tej cerkvi. Vse druge slovesnosti opustim, le v ozir petja rečem, da se je vse pod spretnim vodstvom P. Angelika Hribar-ja popolnoma pravilno peló: *Introitus* in *Communio*, koralno; maša v *Dmol* od Schweitzer-ja, *Graduale* od Höllvarth-a, *Offertorium* od Moll-a, *Te Deum* Schöpf, *Tantum ergo* in *Genitori* od Foerster-ja. *Veni sante spiritus* od Foerster-ja.

Z Gorenjskega. „C. Gl.“ ima sicer že svojega lastnega presojevalca novih skladeb, katere se naznanjajo v „Oglasniku“; vendar pa se nadejam, da sledečemu sporočilu sl. vredništvo ne bode odreklo prostora. Ako več oči več vidi, tudi več ušes več sliši.

V Rudolf Milic-evi tiskarni izšla je te dni: *Missae: „Statuit ei Dominus“*, zložil Jožef Lavtižar. G. skladatelja, ki deluje že več let med priprostim ljudstvom in je predsednik Cecilijenega društva Kranjske dekanije, je dobro znano, kako daleč da sega cerkveno-glasbena omika pevskih zborov po deželi; zato je izdal delo, katero naj si

po svojem lahkem slogu odpre pot po naših cerkvah. Ta maša, ki je zložena za en glas sè spremljevanjem orgelj, ima strogo liturgičen značaj v napevu in v besedi. Delana je na podlagi prvega cerkvenega tona (*modus dorius*), o katerem pravi Haberl v svojem „*Magister choralis*“: „Die Gesänge des ersten Tones athmen Majestät und dienen zum Ausdruck höherer Feier, würdiger Freude“. Precej začetek v „*Kyrie*“ znači s figuro e-h-c dotični prvi ton. Prošnja do Boga za usmiljenje bi se pač lepše ne mogla izraziti, kakor se tukaj izrazuje. Ta figura se v spremenjeni leži nekaterikrat ponavlja n. pr. pri: „*qui tollis — passus — adoratur — miserere*“. Lepo se podajajo nekatere besede brez orgelj n. pr. „*laudamus Te — et ex Patre natum — et resurrexit*“. Povdarek (*accent*) posameznih besedi je popolnoma pravilen. — Velika prednost, katero ima ta skladba, je tudi ta, da postopa glas (*cantus*) vedno enako z dotičnim glasom na orglah. Manj izurjenim pevcem bode to posebno dobro došlo, ker jih tako rekoč za roko vodi v melodiji. Da vendar petje ne bode dolgočasno, temuč da se bode v njem izraževal duh, katerega hoče zbuditi g. skladatelj, opozorujemo vse gg. pevovodje, naj vestno pazijo na znamenja: *forte*, *piano*, *crescendo*, *stringendo*, *ritardando* itd., katerih se v skladbi ne manjka; rekli bi, da je g. skladatelj še preobilno preskrbel tekst z njimi. Dalje naj se gleda na spremen glasov; nekatere oddelke naj pojejo ženski, nekatere možki glasovi, nekatere celi zbor. Skrbi naj se za pravilno spreminjanje registrov itd. Ako se skladba tako izvrši, potem nihče ne bode tožil, da je petje Cecilijansko žalostno, temuč spoznal bode, da je častitljivo in veličastno ter kot tako vredno službe božje. Partitura obsega 12 strani ter stane 1 gld. (po pošti 5 kr. več). Razen partiture tiskan je tudi glas posebej, ki se dobi za 20 kr. Pevcem ali pevovodjem ne bode torej treba not prepisavati, kar jim veliko časa vzame in se vrhu tega vrine lahko mnogo pomot pri prepisovanju. Tiskovnih pogreškov nismo nikjer opazili. Tisk je lep in očesu prikupljiv; papir močan, note velike. Vsa čast g. Milicu, ki je dal skladbi tako lično vnanjo podobo. Dobiva se pri g. skladatelju, župniku v Kokri (pošta Tupaliče) in v „Katoliški Bukvarni“ v Ljubljani. Želimo, da bi se ta maša vdomačila pri naših cerkvenih pevskih zborih, ker veje v njej cerkveni duh in je primerjena našim zmožnostim. Sezimo toraj po njej, da ne bode imel g. skladatelj, ki je mašo sam založil, zraven obilnega truda še denarne zgube.

—a—

Iz Središča, konec julija. Dragi čitatelj! Gotovo si že čul, kako so psi lajali, kadar je v jasni noči polna luna po nebu plavala; nij ga bilo miru, dok niso brezpametni čuvaji ohripeli: a luna se niti zmenila ni zanje, temuč še danes hodi isto pot, katero jej je stvarnik 4. dan nakazal. In brljave veše, kako plešejo okoli luči ter se zaganjajo va-njo toliko časa, da si perutnice prismodé in poginejo. Ta dva izgleda se mi vedno vrvata v možgani, kadar, zlasti zadnji čas, kak čuvaj (magari tudi nastavljen, da bi varoval vinograd Gospodov) laja nad nedolžno latinščino, katero je sv. cerkev zaukazala pri slovesni službi božji; ali kadar se papirnate veše, v podobi sovražnih časnikarskih člankov in opazk zaletavajo v svetlo luč cerkvenih postav. Milujemo jih, ker tudi njim se bode spolnilo, kar o vešah pravi palindrom: *In gyrum imus nocte et consumimur igni*. Ti gg. pisatelji vedó tako „ginljivo“ pisati, kako bi se pobožnost pri službi božji povešala, kako bi verni Slovenci veliko rajši v cerkev hodili, ako bi se „nerazumljivi“ latinski jezik pred cerkveni prag postavil i. t. d. Dasi tudi je „C. Gl.“ o tej reči že mnogokrat pisal, vendar bi tudi jaz o njej rad še eno povedal. Glasbena stavba, katero cerkveni pevci (toraj tudi Slovenski pevci) skozi leto in dan ob nedeljah in praznikih zidajo, mora najprej imeti dobro podlago, trden temelj! Ta temelj pa je (kdo mi bode oporekal??) namen in volja, Boga v njegovem svetišči častiti! — ali da krajše povem: Petje se mora kot molitev k vladarju nebes in zemlje vzdigovati.

Kako? (porekó naši nasprotniki) kot molitev? Saj besedi, ki jih pojemo, niti ne razumemo, ker latinskega jezika ne znamo! Kako bi „molil“, ako ne poznam vsebine pesni? — Na to vam odgovorim: Nem siromak, kateri proseč pred vašimi vratmi stoji, ne kliče-li on, ne da bi kako besedico izpregovoril, tako glasno in razumljivo usmiljenja in pomoči, tako, da mu miloščine nikakor ne morete odreči — k večemu, če trdosrčni možje? — In dalje: Ako bi vaš vrli, pobožni pevovodja danes jutraj — ravno praznik sv. Ignacija je, ko to pišem — vam pred peto sv. mašo napovedal: Pevci, vsaki ton naj danes velja sv. Ignaciju ter njegovemu gaslu: O. A. M. D. G. (vse k večji časti božji), in ako ste v smislu tega krasnega gasla po svoji moči latinske pevske molitve prepevali, mar to nij bila molitev? In ko bi vam pevovodja zdaj v kratkem, v praznik Marijinega vnebovzvetja, zopet veleval: „Pevci, vsaki ton bodi danes Bogu v čast, kateri je nam Marijo v mater odločil, in jo danes nad angelje povzdignil!“ — povejte, mar nij petje, ki je zidano na tako podlago, v resnici v nebo puhteča molitev — v kljub latinščini in grščini? In morda imaš kdaj kako posebno srčno željo, kako skrb, ki te hudo tare, in katero bi rad gospodarju nebes in zemlje v njegovem svetišči in sicer ravno med najsvetejšo daritvijo predlagal? Bi-li v tem slučaju ne bilo najboljše, ako bi nekoliko od drugih pevcev proč v kak kotek na koru pokleknil in se za danes petja ne vdeležil? — A, dragi moj, saj vendar z drugimi pevci in celó z mašnikom pred altarjem kličeš: *Kyrie eleison!* in

tudi dobro razumeš, dasiravno je grško: Gospod usmili se nas nas! Povej, pa prav odkritosrčno, mar nij ta klic na pomoč za vsako nadlogo (zlasti dušno) priličnejši in lepši, kakor si le kak človek more kaj izmisliti? In kdaj pač gleda Bog le na besede in njih vrsto? Meniš li, da nas ne razume, ako ne izvolimo nežnih in finih izrazov? Ali da ne more vedeti, kaj da prav za prav hočemo, ako mu svojih želj izrečno in z razumljivimi besedami ne razodenemo? Kdo je pač oni Gospod, o kojem se tako nizko misliti predrzneš? Ne vém, dragi moj, si li že kdaj videl morje? Prvi pogled vsakatega osupne in premaga. Ném stoji človek, in gleda in gleda po neizmerni vodni planjavi, ki se mogočno sem ter tje vali. In ako nij popolnoma zabit, misli tudi nekoliko na Onega, čigar slavo valovi oznanujejo. Le-ta veliki Bog je pa vse one brezštevne kapljice, iz katerih je morje sestavljeno, ne le ustvaril sè svojo vsegamogočno besedo, ampak jih tudi vse brez izjeme pozna: On pozna kapljice, ki jih je pripeljala Sava, ali Drava ali Soča in še mogočnejše reke svetá v neizmerno morje!

Ako mu je to znano (in še več), kakó bi On ne vedel tvojih prošenj do njega, če jih tudi nisi z razumljivimi besedami izrekel; — najpoglavitnejše je pobožni duh, ki se pa ne razodeva v nepokorščini do sv. cerkve v zaničevanju njenih obredov in njenega splošnega jezika. Kdor nij tega menenja, naj pogleda I. Reg. 15, 22. in našel bode, da „pokorščina je boljša, kakor darovi“. In ako bi bilo vaše petje ob nedeljah in praznikih s kolikor mogočo skrbjo priučeno in še tako briljantno izpeljano, da je ušesa najhujšega kritika zadovoljilo — uho Gospodovo ga bode le tačas radovoljno poslušalo, ako bode z vašim telesnim glasom tudi oni notranji glas prepeval; ako bode vaše petje v rešnici molitev, kar pa nikakor nij, niti ne bode, ako ne požete tako, kakor nam sveta cerkev ukazuje.

Razne reči.

— Letošnje (X.) občno zborovanje ameriškega Cecil. društva je bilo od 30. junija do 2. julija v Chicagi. Vdeležilo se ga je 7 škofov in dva opata; sodelovalo je pri izvršitvi sporeda 10 zborov. Dva škofa sta pridigovala; bile so 4 slovesne maše, ene večernice in poleg tega še dvakratno petje v cerkvi, vsako z 12 točkami. Pele so se dve koralni maši, *missa in hon. s. Caeciliae* od Singenberger-ja in Witt-ova *missa in hon. s. Luciae*. Iz družega sporeda omenimo še: 6 stavkov iz 150. psalma in 5 glasne litanije od Orlanda Lasso, in A. Willaertov psalm *Lactatus sum*. Imena novejših skladateljev se (razen maš) še nahajajo: Watt, Haller, Greith, Habert, Schmidt, Stehle, Liszt, Hanisch, Nekes, Thielen.

— Kako piškav in aboten je izgovor, da národna (-kmečka) usta (bodi si slovenska ali nemška) niso za latinski (cerkveni) jezik, dobro kaže „Kathol. Schulzeitung“ iz Donauwoertha, ko piše: Preč. gospod mestni župnik prepeva zdaj koralne večernice sè 400 otroci. Dečki na eni strani kora postavljeni, deklice na drugi strani, vrsté se s krepkimi glasovi, z najnatančnejše izgovorjenim tekstom in popolnoma pravilnimi psalmovimi toni vrsto za vrsto.

— Učimo se od protestantov! — Cerkveni pevski zbor (luteranski) v Hamburgu, ki ga je pred 3 leti za zboljšanje cerkvenega duha ves vneti Th. Odenwald ustanovil, si je pridobil že toliko prijateljev in podpornikov, da je bilo mogoče ga letos podpirati s 16.200 markami. 20 odraslih pevcev dobiva po 250 m.; 4 po 500 m.; 50 dečkov po 50 m. in 10 po 80 m.; note in raznoterosti 1400 m.; pevska šola (6 ur na teden) in vodstvo 4.500 mark.

— Poskušnja za petje pri čč. oo. frančiškanih bode 12. septembra t. l. ob 10. uri zjutraj. Zahteva se čisti posluš in dober glas.

Opazka k 1. pril. letošnjega „Cerkv. Gl.“. Kjer ni dobro izvežbanih sopranov, naj se na str. 2. pri „Tutti“ sopran z basom také spremeni:

$\bar{d} \bar{d} \bar{d} \bar{d}$ cres-ce-re in g g fis fis	$\bar{d}-\bar{g} \bar{f}$ ple-bem g — d
--	--

Pristavljamo, da se skladba „*Ecce sacerdos*“ sme peti tudi pri mašah „*Confessoris Pontificis*“ po koralno odpetem ali recitovanem ofertoriji.

Pridana je listu 9. šteev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjesda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.